
Secretarieel jaarverslag Cuypersgenootschap 2008

Rijksbeleid

In 2008 is in het parlement het wetsvoorstel tot beperking van de ministeriële adviesplicht voor rijksmonumenten behandeld en aangenomen. Per 1 januari 2009 zal alleen de RACM nog adviseren bij monumentenvergunning als het gaat over sloop, ingrijpende wijzigingen, reconstructie en herbestemming. Verder moeten alle gemeenten een monumentenverordening hebben en zijn belanghebbende organisaties zoals het Cuypersgenootschap per 1 januari 2009 niet meer ontvankelijk om objecten van vóór 1940 voor te dragen voor plaatsing op de rijksmonumentenlijst (de zgn. artikel 3-aanvragen). Bij de behandeling van het wetsvoorstel zijn door Cuypersgenootschap zienswijzen richting Tweede en Eerste Kamer gedaan. Op verzoek van de Eerste Kamer kunnen vanaf in 2009 suggesties voor bescherming bij de RACM worden ingediend. Op de website van de RACM staat een lijst van ingediende suggesties waarbij de stand van zaken wordt bijgehouden. Een enkeling kan door de RACM worden voorgedragen tot plaatsing op de rijkslijst.

Per 1 januari 2009 dient er een nieuw aanwijzingsbeleid voor rijksmonumenten te worden vastgesteld omdat de Tijdelijke Beleidsmaatregel 2007 dan afloopt. Omdat de Modernisering Monumentenzorg (MoMo) nog niet is afgerond, wordt er een terughoudend beleid gevoerd. In augustus heeft de RACM advies gevraagd aan een klein aantal erfgoedorganisaties zoals het Cuypersgenootschap om suggesties te leveren voor het toekomstig aanwijzingsbeleid. Een beperkt aantal suggesties zijn overgenomen in het nieuwe aanwijsbeleid. De overige worden meegenomen in het proces van MoMo.

Eind 2008 heeft minister Plasterk zijn visie gepresenteerd in het proces van Modernisering van de Monumentenzorg (MoMo). Gedurende het jaar heeft het Cuypersgenootschap samen met Bond Heemschut meegedacht in dit proces. In januari 2009 heeft het CG gereageerd op de visie van de minister.

Stichting Cuypersgenootschap

In 2008 heeft het bestuur besloten om een nieuwe stichting op te richten onder de naam ‘Stichting Cuypersgenootschap’. Hiervoor zijn twee zeer banale en praktische redenen. Ten eerste staat in de statuten van de vereniging bij de naamgeving dat wij ons bezig houden met de negentiende en vroege twintigste eeuw. Dat dekt de lading al lang niet meer en lang geleden is daarom ook besloten “vroege” uit de statuten te schrappen. Helaas bleek al snel dat de statuten van de vereniging zo zijn dichtgetimmerd, dat een statutenwijziging in de praktijk onmogelijk is. Voor statutenwijziging is instemming nodig van twee derde van alle leden. Ondanks pogingen in het verleden is ons niet gelukt om de twee derde meerderheid van de leden te halen. Afgezien van tijdelijke opheffing van de vereniging is de oprichting van een zusterstichting de enige manier om dit te omzeilen. In de statuten van de stichting zijn onze activiteiten wel correct gedekt; verder is geen inhoudelijk verschil met de vereniging en is het bestuur ook hetzelfde.

Een tweede (minder prominente) reden voor oprichten van de stichting is een extra veiligheidsmarge inbouwen tegen schadeclaims en dergelijke.

Ontvankelijkheid Cuypersgenootschap in bezwaar- en beroepsprocedures

In een bezwaarprocedure zijn we in november 2008 door het college van B&W van de gemeente Lisse niet ontvankelijk verklaard. Het college wil afrekenen met lastige belangengroeperingen en verwijst naar recente uitspraken van de Raad van State. Het college vindt dat onze statutaire doel zo veelomvattend en ruim geformuleerd zijn dat ze daardoor onvoldoende concreet en onderscheidend zijn om aan te kunnen nemen dat ons genootschap rechtstreeks in het belang wordt getroffen door het besluit tot het niet aanwijzen van objecten als gemeentelijke monumenten. Verder vindt het college dat de werkzaamheden, genoemd in onze statuten eveneens te ruim geformuleerd zijn en geen inzichtelijke afbakening van de belangen die ons genootschap in het bijzonder behartigt bieden; ook zijn volgens het college geen andere feitelijke werkzaamheden bekend.

Tegen het besluit van de gemeente zijn we bij de Rechtbank Den Haag in beroep gegaan omdat wij geen organisatie zijn die niet anders doen dan dwars liggen, of procederen om het procederen, maar daarentegen een constructief gremium zijn, dat in de afgelopen 25 jaar blijkt op vele manieren en vaak met succes zijn positieve doelstellingen heeft proberen te verwezelijken. Het beroep zal in 2009 worden behandeld. Verder zijn onze activiteiten voor behoudsacties correct gedekt in de statuten van de nieuwe Stichting.

Bestuurssamenstelling

In 2008 is het bestuur van zes leden ongewijzigd. Het bestuur bestaat uit: prof. dr. Vladimir Stissi (voorzitter), Leo Dubbelaar (secretaris), Pien Elout (tweede secretaris), drs. Jan Dekkers (penningmeester), dr. Hugo Landheer (redacteur Cuypersbulletin en jaarboek alsmede ledenadministrateur) en mr. Marcel Richter (portefeuillehouder Limburg). Het bestuurslidmaatschap wordt door de leden gecombineerd met hun dagelijkse werkzaamheden wat soms niet eenvoudig is en veel tijd vraagt. We hopen dat u daarvoor begrip toont en dat sommige zaken noodgedwongen niet vlekkeloos gaan zoals het eigenlijk zal moeten gebeuren. Uitbreiding van het bestuur of hulp aan activiteiten door leden wordt zeer op prijs gesteld.

De acties in Amsterdam en directe omgeving worden geleid door een actieve werkgroep dat door een aparte secretaris en waarnemend voorzitter (Ludy Giebels) wordt gecoördineerd. Het bestuur blijft verantwoordelijk voor de activiteiten van de werkgroep.

Huisvesting secretariaat

In 2008 is de huisvesting van het secretariaat in Boskoop ongewijzigd gebleven. Het postadres (postbus 575, 6800 AN Arnhem) blijft ondanks de hoge kosten gehandhaafd om verwarring in de adressering te voorkomen. Statutair is het Cuypersgenootschap nog steeds gevestigd in Ohé en Laak. De nieuwe Stichting Cuypersgenootschap wordt statutair gevestigd in Linne. Zowel de plaatsen Ohé en Laak alsmede Linne vallen onder de gemeente Maasgouw en we kunnen deelnemen in een speciale aansprakelijkheidsregeling voor verenigingen en stichtingen die in de gemeente Maasgouw zijn gevestigd.

Excursies en lezingen

De voorjaarsexcurisie werd op 12 april 2008 gehouden in West-Brabant en stond in het teken van het Jaar van het Religieus Erfgoed. Enkele hoogtepunten van de 19e- en 20ste eeuwse katholieke architectuur werden bezocht.

Na een korte rit langs markante punten in Breda, werd een korte stop gehouden bij het vm. sanatorium De Klokkenberg, één van de 100 wederopbouwmonumenten van minister Plasterk. Daar kregen we een deskundige uitleg van Marisa Melchers. Vervolgens gingen we naar het vm. grootseminarie Bovendonk te Hoeven dat thans een prachtige functie als conferentiecentrum heeft. Hier werd de lunch en de Algemene Ledenvergadering gehouden. Daarna werden we in het complex rondgeleid.

In de middag brachten we nog een bezoek aan Oudenbosch (Het Rome van Brabant met basiliek en kapel instituut Saint Louis) waar we tekst en uitleg hebben gekregen van Guido Hoogewoud. Als

afsluiting brachten we een bezoek aan de hoge neogotische Sint Laurentiuskerk van Oud-Gastel. 's-Avonds werd de excursie afgesloten door een gezellig Cuypersdiner in Breda.

De najaarsexcursie werd op 25 oktober 2008 gehouden en stond in het teken van de ontwikkeling van de volkswoningbouw in Rotterdam-Zuid. We startte bij het station van Schiedam en vervolgens reden we met de bus naar Rotterdam. Onder leiding van voorzitter Vladimir Stissi, begonnen we met een rondwandeling door Tuindorp Heyplaat. Dit midden in het gebied van de Rotterdamse Haven gelegen dorp kwam in 1914-1918 tot stand voor de werknemers van de Rotterdamse Droogdok Maatschappij.

Vervolgens werd een bezoek gebracht aan de wederopbouwwijk Pendrecht, dat als één van de meest geslaagde voorbeelden van een wederopbouwwijk wordt beschouwd.

In de middag brachten we een bezoek aan Tuindorp Vreewijk waar we eerst hebben geluncht en een Algemene ledenvergadering hebben gehouden. Vervolgens werden wij door enthousiaste leden van de buurtvereniging rondgeleid door de wijk. De wijk is als model-tuindorp in 1920-1928 tot stand gekomen en is nog gaaf en zeldzaam in zijn soort. Door de RACM is het al genomineerd als beschermd stadsgezicht. De wijk wordt nu bedreigd door grootschalige nieuwbouwplannen waarbij de oorspronkelijke woningen worden vervangen. Voor een aantal bedreigde woningen hebben we een rijksmonumenten aanvraag ingediend bij de minister.

Daarna werd een bezoek gebracht aan het woningcomplex De Kiefhoek, gerealiseerd in 1929-1930 door J.J.P. Oud en als belangrijk voorbeeld van het Nieuwe Bouwen wordt beschouwd. De huizen zijn in 1989-1995 met goedkope bouwmaterialen opnieuw gereconstrueerd.

Op de terugweg naar Schiedam reden we nog langs Tuindorp De Kossel. Net als bij de Kiefhoek werd hier geëxperimenteerd met betonwoningen. 's-Avonds werd de excursie afgesloten door een gezellig Cuypersdiner in Schiedam.

Publicaties

Op woensdagmiddag 11 juni 2008 werd op het Muiderslot te Muiden het Jaarboek 2008 met de titel Muiderslot, Authenticiteit en verbeelding gepresenteerd. Het jaarboek is gewijd aan de ontwikkeling van het Muiderslot in de 19^e- en 20ste eeuw. Het eerste exemplaar werd tijdens de feestelijke bijeenkomst overhandigd aan oud-voorzitter en erelid Wies van Leeuwen. Helaas viel de belangstelling bij de bijeenkomst tegen vanwege een staking van het openbaar streekvervoer waardoor Muiden slecht te bereiken was.

Ook in 2008 is het dankzij de inzet van Hugo Landheer gelukt om vier Cuypersbulletins uit te brengen. De bulletins zijn ook integraal geplaatst op de website. In dit jubileumjaar proberen we weer vier bulletins waaronder één jubileumbulletin, te maken.

Ook de reeds aangekondigde en langverwachte uitgave van de door ondergetekende vervaardigde DVD '3500 Katholieke Parochiekerken in Nederland 1853-1995 over de Rooms Katholieke kerkbouw in Nederland is in 2008 gereedgekomen. Een voorgenomen presentatie tijdens ons 25-jarig jubileum in januari 2009 is uitgesteld tot najaar 2009 omdat het redigeerwerk door Gerrit Vermeer en het installeren van een gebruiksvriendelijke zoekfunctie nog niet gereed is.

Financiën

Voor het financieel jaarverslag wordt verwezen naar het verslag en uitleg van de penningmeester.

Acties

Voor het verloop en ontwikkeling van de acties in 2008 verwijs ik u naar de website. Op aanvraag kan het overzicht in papiervorm verzonden worden.

Nieuwe acties in 2008 zijn gestart in:

- Tuindorp Oostzaan, RK-H. Sacramentskerk, Kometensingel 150, 1951-1952, Evers & Sarlemijn
- Amsterdam-Oud West, Sociale woningbouw Vinkzicht, Kinkerstraat 56-72/Da Costakade

166-170, 19^e-eeuw

- Amsterdam-Oud West, Schoolstraat, 19^e-eeuwse woonhuizen
- Amsterdam-Slotervaart, Wederopbouwgebied Abraham Staalmanplein e.o., ca. 1960
- Lisse, Villa Wildlust, Heereweg 14, 1924 (inmiddels in 2009 gesloopt)
- Lisse, Oude Openbare School, Heereweg 251-253, 1885/1939
- Voorschoten, RK-patronaatshuis 'Bondsgebouw', Leidseweg 100, 1900
- Voorschoten, Bedrijfswoning met houten opslagschuur en een halfopen wagenschuur, Papelaan 59, ca. 1900
- Landgraaf (Schaesberg-Eiske), RK-kerk H. Michaël of Het Eiske, De Wendelstraat 16, 1955-1956, J.J. Fanchamps
- Heerlen-Nieuw Einde, RK-kerk Christus Koning, Zes Landenstraat 12, 1964-1965, J.J. Fanchamps

In 2008 zijn de volgende acties beëindigd:

- Amsterdam-Bos en Lommer, RK-Sint Josephkerk, pastorie en klooster, Erik de Roodestraat 14-16, 1951-1952, G.H.M. Holt & K.P. Tholens (blijft behouden door voorgenomen aanwijzing als rijksmonument)
- Amsterdam-Slotervaart, RK-kerk H. Pius X, 1959-1960, bur. Jan van der Laan (sloop)
- Amsterdam, Huishoudschool (nu ICN) aan de Gabriël Metsustraat, 1907, Lelieman (beschermd)
- Amsterdam-Oost, Woonblok, 19^e-eeuw, Derde Oosterparkstraat 44-88 (sloop m.u.v. voorgevel)
- Amsterdam-Oost, Woonblokken Eigen Haard, Zeeburgerdijk 100-110 e.o.), 1912-1914, J.H.W. Leliman (geplaatst op gem. monumentenlijst)
- Amsterdam-Watergraafsmeer, RK-Christus Koning of Votiefkerk, James Wattstraat, 1957-1959, H.J. van Balen & K.P. Tholens (blijft behouden)
- Lisse, RK-kerk Onbevlekt Hart van Maria, Nassaustraat 47, 1951-1952, A.H.J. Paardekoper (geplaatst op de gem. monumentenlijst; krijgt een zinvolle herbestemming)
- Dordrecht, Woonhuis architect H.A. Reus, Vrieseweg 80, 1901 (sloop)
- Amersfoort, Elleboogkerk, Langegracht 31, 1783/1820/1846 (na brand wordt de kerk in oude toestand hersteld)
- Arnhem, Maycretewoningen; Catharina van Rennestraat 2-20, Waterbergseweg 91-95, Richard Holstraat 1-5, 1947 (geplaatst op de gem. monumentenlijst)
- Vorden-Kranenburg, Voorontwerpbestemmingsplan 'Klooster Kranenburg', Ruurloseweg 99 van de gemeente Bronckhorst (aangepast na zienswijze)

Overige successen in 2008:

- Bennebroek, complex RK-kerk, pastorie, klooster en school (definitief beschermd als gemeentelijk monument; College B&W wil klooster met tuin op rijksmonumentenlijst)
- Katwijk, complex Barakken Marinevliegkamp Valkenburg, 1940-1942 (ensemble geplaatst op de gemeentelijke monumentenlijst; blijven behouden)
- Valkenburg ZH, Bollenschuur Philippo & Zandbergen, Hoofdstraat 9a, 1910-1920 (positief advies bezwarencommissie in bezwaarprocedure)
- Monster, Geref. kerk De Hoeksteen, Kampschoerstraat 25, gebouwd in 1935-1936 na ontwerp van B.W. Plooy. (positief advies bezwarencommissie in bezwaarprocedure)
- Vludrop-Station, gemeente Roerdalen, College St. Ludwig (blijft op rijksmonumentenlijst)
- Schaarsbergen en Deelen (gemeenten Arnhem en Ede), zgn. Duitse Fliiegerhorst Deelen, 1940-1945 (positief advies bezwarencommissie in bezwaarprocedure)

Boskoop, 1 mei 2009

Leo Dubbelaar, secretaris